

Beslut

efter kvalitetsgranskning av utmanande undervisning för högpresterande elever vid Nova Academy i Simrishamns kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av utmanande undervisning för högpresterande elever. Det övergripande syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska i vilken utsträckning de besökta skolorna ger högpresterande elever en god och utmanande undervisning samt stöd och stimulans för att fortsätta prestera på hög nivå.

Särskilt betonas aspekter som kan beskrivas som stödjande, uppmuntrande och utmanande. Vidare granskas de förutsättningar för en god, utmanande, stödjande och stimulerande undervisning som kan kopplas till gymnasieskolans övergripande organisation och arbetssätt relaterat till den aktuella målgruppen.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning genomförs en god utmanande undervisning med allmändidaktiska¹ kvaliteter för högpresterande elever?
2. I vilken utsträckning ger gymnasieskolans övergripande organisation och arbetssätt förutsättningar för en god utmanande undervisning för högpresterande elever?

Granskningen genomförs i 23 gymnasieskolor, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Nova Academy, i Simrishamns kommun ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Nova Academy den 3-5 april 2018. Besöket genomfördes av Sofia Hall och Carolin Backlund. Intervjuer med elever, lärare, elevhälsa, studie- och yrkesvägledare och rektor samt tre lektionsobservationer har genomförts. Elevintervjuerna har genomförts i två grupper, den ena gruppen har bestått av elever som identifierar sig som pojkar och den andra gruppen har bestått av elever som identifierar sig som flickor.

¹ Med *allmändidaktiska kvaliteter* avses en mer generell granskning av hur undervisningen genomförs och om den håller god kvalitet.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Identifierade utvecklingsområden

Här följer som strecksatser de utvecklingsåtgärder som Skolinspektionen anser att huvudmannen behöver vidta för att höja kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen behöver:

- Se till att de högpresterande eleverna ges kontinuerlig och fortlöpande respons och återkoppling på sitt arbete och sin kunskapsutveckling.
- Se till att undervisningen ger de högpresterande eleverna den ledning och stimulans, individanpassning och utmaning som eleverna behöver för att de ska kunna nå så långt som möjligt.
- Se till att skolan skapar förutsättningar för lärare att samverka kring arbetssätt i undervisningen kring högpresterande elever.

Skolinspektionens bedömningar

1. I vilken utsträckning genomförs en god utmanande undervisning med allmändidaktiska kvaliteter för högpresterande elever?

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i Nova Academy i vissa delar har allmändidaktiskt goda kvaliteter som gynnar högpresterande elever. Granskningen visar att undervisningen har ett tydligt syfte och att lärarna stöttar eleverna i att skapa överblick och sammanhang. Vidare visar utredningen att skolan har en uppmuntrande och stimulerande lärandemiljö.

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden. Huvudmannen behöver:

- Se till att de högpresterande eleverna ges kontinuerlig och fortlöpande respons och återkoppling på sitt arbete och sin kunskapsutveckling.
- Se till att lärarna ger de högpresterande eleverna den ledning och stimulans, individanpassning och utmaning som eleverna behöver för att de ska kunna nå så långt som möjligt.

Nedan beskrivs samtliga områden som Skolinspektionen har granskat avseende undervisningen. De utvecklingsområden som Skolinspektionen har bedömt bör prioriteras motiveras i det sista avsnittet.

Skolan erbjuder en stödjande och uppmuntrande lärmiljö

Granskningen visar att Nova Academy på flera sätt erbjuder en stödjande och uppmuntrande lärmiljö för de högpresterande eleverna. Under en av lektionsobservationerna ser inspektörerna exempel på att lärare uppmuntrar eleverna att reflektera och bjuder in eleverna till att våga testa tankar, idéer och lösningar.

Eleverna berättar i intervju att de får hjälp under lektionerna när de behöver. Eleverna berättar att i några kurser är lärare bra på att förklara när eleverna ber om hjälp. Eleverna säger att när lärare hjälper elever ställer de ofta frågor för att få eleverna att själva komma framåt. Eleverna berättar att läraren ger ledtrådar och resonerar tillsammans med eleverna, vilket eleverna uppger som positivt och att det skapar motivation. Flera elever uppger att lärare överlag tror på dem. Några elever berättar att de är osäkra på lärares förväntningar och kopplar det till bristande information kring betygsnivå.

Lärare uppger att de uppmuntrar elever att diskutera utan att bli bedömda samt att eleverna ska våga prova sig fram. Lärarna berättar att skolan har små klasser vilket möjliggör diskussion och detta säger lärare är positivt för högpresterande elever. Lärare säger att de främjar elevernas tilltro till den egna förmågan genom att bekräfta eleverna och stötta dem.

Elevhälsans representanter uppger att de har enskilda- och gruppsamtal med elever kring motivation. Rektor berättar att han genom att uppmuntra besök i klassrummet samt studiebesök utanför skolan främjar att lärmiljön är uppmuntrande.

Mål och strukturer är tydliga i undervisningen

Granskningen visar att lärare anger målen för lärandet samt stöttar eleverna i att skapa överblick och sammanhang. Vidare visar granskningen att kunskapskraven är tydliga för eleverna.

Under flera av de lektionsbesök som inspektörerna genomför observeras hur lärare säkerställer att eleverna förstår både instruktioner och förklaringar till lektionens uppgifter. I några fall säkerställer lärare att eleverna förstår genom att ställa motfrågor till eleverna. Inspektörerna observerar ett tillfälle då läraren visar hur ett specifikt ämnesinnehåll under lektionspasset kan användas för vidare fördjupning av ämnet.

Eleverna berättar i intervju att de får information om kunskapskraven i alla ämnen. Någon elev säger att kunskapskraven kan vara svåra att förstå på egen hand men att alla elever nås av informationen om syfte och mål för uppgifterna. Eleverna berättar vidare att i vissa ämnen får de exempel på vad kunskapskraven innebär vilket underlättar för eleverna.

Lärare berättar att de läser kunskapskraven tillsammans med eleverna i klassrummet. Lärare berättar att de skapar uppgifter där alla kunskapsnivåer går att nå och där eleverna själva kan lösa uppgiften på olika nivåer.

Rector uppger att han inte genomför lektionsbesök men får information om lektionerna genom specialpedagogen.

Utvecklingsområden:

De högpresterande eleverna behöver ges kontinuerlig och fortlöpande respons och återkoppling på sitt arbete och sin kunskapsutveckling

Granskningen visar att alla elever på skolan inte ges fortlöpande information om sin kunskapsutveckling. Skolan behöver säkerställa att alla elever, högpresterande elever inkluderade, ges kontinuerlig återkoppling om sin kunskapsutveckling i alla ämnen.

Eleverna uppger i intervjuer att de endast i ett fåtal ämnen ges information om sin kunskapsutveckling medan de i andra ämnen saknar information helt. Elever berättar vidare att återkopplingen de får av lärarna generellt är otydlig och inte ger information om hur eleven presterat i förhållande till kunskapskraven. Elever säger att den bristande informationen om elevernas kunskapsutveckling skapar stress och frustration och att det påverkar deras motivation negativt. Eleverna berättar att de får veta hur de ligger till i förhållande till kunskapskra-

ven först efter att två tredjedelar av kurserna är genomförda vilket enligt eleverna medför att de blir stressade och i flera fall inte hinner förbättra sina prestationer innan kursen avslutas.

Lärare uppger i intervju att de har betygssamtal med eleverna först efter att två tredjedelar av kurserna är avklarade. Dessförinnan har eleverna fått kommentarer om vad de behöver förbättra utan att prestationen kopplas till ett kunskapskrav. Återkopplingen lärare ger till eleverna kan vara densamma oberoende om bedömningen är på C-, B- eller A-nivå, uppger både lärare och elever. Några lärare berättar att det är viktigt för eleverna att knäcka koden för kopplingen mellan kunskapskrav och återkoppling men att denna information inte ges explicit till eleverna. Intervjuade lärare berättar att de känner till att eleverna upplever återkopplingen kring bedömningen som otydlig. Lärarna uppger att inte alla lärare vet vilka betygsmål eleverna har och att de framåtsyftande kommentarerna inte är sammankopplade med ett betygsmål.

I intervju med representanter för elevhälsan berättar de att det formativa arbetssättet fungerar sämre för de högpresterande eleverna eftersom de inte får information hur de ligger till utan enbart vad de kan göra bättre.

Rektorn uppger i intervju att eleverna får veta hur de ligger till först när två tredjedelar av kursen är avklarad, detta gäller alla kurser. Dessförinnan har eleverna endast fått framåtsyftande återkoppling utan hänvisning till vilken kunskapsnivå de uppnått. Rektorn berättar att arbetssättet är nytt och att det fortfarande håller på att arbetas in. När rektorn får bemöta lärarnas uppgifter om att lärare uppgett att de inte känner till elevernas kunskapsmål svarar rektor att det förvånar honom. Rektorn berättar att skolans arbete med formativ bedömning har mött motstånd från främst de högpresterande eleverna, för att dessa elever vill veta hur de ligger till.

De högpresterande eleverna behöver utmanas

Granskningen visar även att det finns förbättringsområden vad gäller att individanpassa och utmana högpresterande elever att utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål. Även om eleverna vid vissa tillfällen får välja uppgifter utifrån intresse framgår det att lärarna inte ger ledning och stimulans utifrån elevernas behov.

På fråga från Skolinspektionen hur vanligt det är att eleverna blir stimulerade och utmanade under lektionerna svarar eleverna att mellan 20-50 procent av

lektionerna är stimulerande och utmanande. Eleverna berättar att de skulle vilja ha större och färre uppgifter att arbeta med samt uppgifter på en mer avancerad nivå. I dagsläget, berättar eleverna, får oftast alla elever samma uppgifter och sedan är det upp till eleven att lösa uppgiften på en mer avancerad nivå. Eleverna berättar att uppgifter som inte stimulerar eller utmanar påverkar motivationen negativt. Eleverna berättar att problemlösning, vilket de arbetar med inom några kurser, är ett stimulerande arbetssätt.

Några av de intervjuade lärarna berättar att de oftast ger alla elever samma uppgifter men att eleverna sedan med hjälp av kunskapskraven löser uppgiften på olika nivåer. Flera lärare säger att de redan idag lägger undervisningen på en hög grundnivå. Ett fåtal lärare uppger att de arbetar med att ge eleverna differentierade uppgifter. I intervju uttrycker lärare att det är svårt att räkna till för de högpresterande eleverna när elever som har svårt att nå målen behöver stöd under lektionen. På fråga från Skolinspektionen vilka hinder lärare ser för att ge högpresterande elever en utmanande undervisning svarar lärare att tiden utgör ett hinder för att ge högpresterande elever utmaningar. Lärare berättar att det är svårt att hinna med kursinnehållet vilket ger effekten att det inte finns tid att utforska sidospår som de högpresterande hade motiverats av. Lärare berättar vidare att de ofta prioriterar de elever som har svårt att nå målen och därmed inte kan möta de högpresterande elevernas behov i undervisningen.

Rektorn uppger att skolan har individfokus och inte grupperar elever, vilket innebär att skolan inte har uttalade rutiner för elevgruppen högpresterande elever. Rektorn uppger att de för en dialog på skolan om att i större utsträckning använda differentierade uppgifter. Samtidigt uppger rektorn att det finns lärare på skolan som inte anpassar undervisningen utifrån högpresterande elevers specifika behov.

2. I vilken utsträckning ger gymnasieskolans övergripande organisation och arbetssätt förutsättningar för en god utmanande undervisning av högpresterande elever?

Skolinspektionen bedömer att Nova Academy behöver utveckla arbetet med att ge förutsättningar för att skapa en god och utmanande undervisning för högpresterande elever. Skolan arbetar till viss del för att utveckla de högpresterande elevernas motivation för studier. Det saknas dock systematik i lärarnas samverkan kring arbetssätt avseende gruppen högpresterande elever på skolan. Skolan genomför vissa förebyggande och hälsofrämjande insatser för att

motverka stress och prestationsrelaterad psykisk ohälsa hos de högpresterande eleverna.

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område. Huvudmannen behöver:

- Se till att skolan skapar förutsättningar för lärare att samverka kring arbetssätt i undervisningen för högpresterande elever

Nedan beskrivs samtliga områden som Skolinspektionen har granskat avseende skolans övergripande organisation. Det utvecklingsområde som Skolinspektionen har bedömt bör prioriteras motiveras i det sista avsnittet.

Vissa insatser och aktiviteter genomförs i syfte att utveckla de högpresterande elevernas motivation för studier

Granskningen visar att Nova Academy gör vissa insatser för att bibehålla och utveckla de högpresterande elevernas motivation för studier.

Eleverna berättar att skolan bland annat genomför studiebesök och att eleverna besöker universitet och högskolor och deltar på aktiviteter som universitet anordnar. Några elever har deltagit i tävlingar och fysikläger utanför lektionstid. Elever uppger att det är motiverande att träffa andra som delar deras intresse för naturvetenskapliga frågor. Elever berättar även att skolans extrapass är stimulerande och utmanande. Extrapassen erbjuds varje dag, totalt sju timmar per vecka, med ordinarie undervisande lärare i alla ämnen. Extrapassen är öppna för alla elever att ta del av. Under extrapassen uppger eleverna att de får mer tid med läraren vilket gör att de kan fördjupa sig samt få mer tid för att förstå en komplicerad uppgift.

Lärarna berättar att extrapassen används av eleverna för att hinna med det som inte gjordes under lektionstid. Lärare och rektorn uppger i intervju att skolan genomför studiebesök, studieresor, bjuder in externa föreläsare, samarbetar med forskningscenter för havs- och vattenfrågor och deltar i tävlingar. Rektorn ger exempel på olika sätt skolan arbetar för att inspirera och motivera elever dels genom studieresor och dels genom externa besök i klassrummen.

Intervjuade elever uppger dock att det inte är möjligt att läsa kurser i snabbare takt och vissa elever säger att de inte känner till om man kan läsa kurser i snabbare takt. Elever uttrycker osäkerhet kring intagningspoäng och meritpoäng för fortsatta studier. Elever berättar vidare att de inte har fått information om de kan tentera av kurser och vissa elever uppger att de av lärare blivit nekade att tentera av en kurs.

Lärare uppger att det är svårt att erbjuda eleverna att läsa kurser i snabbare takt, acceleration, inom ramen för undervisningen. Däremot säger lärarna att de arbetar med fördjupning inom ämnesområdet utifrån elevernas intresseområde under lektionerna. Lärare uppger att acceleration är svårt att hantera organisatoriskt på skolan.

Elevhälsans representanter uppger att alla elever på skolan ännu inte fått information rörande studie- och yrkesvägledning inför vidare studier.

Rektorn berättar att skolan satsar på extrapassen och att dessa tillfällen ger stöd och stimulans till högpresterande elever. Rektorn uppger att acceleration är en organisatorisk utmaning som skolan har svårigheter att möta. Rektorn säger att elever har möjlighet att tentera av kurser och att det inte kommit till dennes kännedom att någon elev blivit nekad att tentera av en kurs.

Skolan arbetar med vissa insatser för att motverka stress och prestationsbaserad psykisk ohälsa

Granskningen visar att Nova Academy har ett visst arbete kring att minska stress och psykisk ohälsa. På skolan finns ett elevhälsoteam dit eleverna kan vända sig för att diskutera stress och mående.

Elever berättar vid intervju att provschemat inte alltid fungerar som det är tänkt eftersom vissa inlämningar inte finns med på schemat.

Lärare berättar att skolan arbetar med studieteknik och planeringsverktyg för att underlätta elevernas skolarbete.

Elevhälsans representanter berättar i intervju att mentorer pratar med eleverna om studieteknik samt att skolsköterskan i elevhälsosamtalet pratar om vikten av studieteknik med eleverna. Vidare berättar elevhälsans representanter att skolan genomför enkäter varje år i syfte att följa elevers trivsel och eventuell kränkande

behandling. De berättar även att alla elever på skolan inte fått information kring framtida studier.

Rektorn berättar vidare att skolan har provschema där lärare lägger in aktuella prov för att undvika anhopning av prov under en och samma period.

Utvecklingsområde:

Samverkan på skolan behöver utvecklas och systematiseras med fokus på utmanande undervisning för högpresterande elever

Granskningen visar att Nova Academy behöver utveckla arbetssätt som möjliggör diskussioner och kunskapsutbyte mellan skolledning och lärare avseende hur en utmanande undervisning för högpresterande elever kan genomföras.

Lärare berättar att man på skolan inte har diskuterat högpresterande elever som grupp. Lärare uppger i intervju att de har återkommande samtal om elever som har svårt att nå kunskapskraven för E Lärare i naturvetenskapliga ämnen berättar dock att individer som är högpresterande kan förekomma i diskussioner i ämneslaget och att de har högpresterande elevers motivation i åtanke vid planering.

Representanter för elevhälsan uppger i intervju att man varken på skolan generellt sett eller i elevhälsan pratar om högpresterande elever som grupp. Vidare berättar elevhälsans representanter att de främst arbetar med elever i behov av särskilt stöd och elever som har svårt att nå godkända betyg.

Rektorn berättar i intervju att skolan inte har identifierat högpresterande elever som grupp eller att de har uttalade rutiner för högpresterande elever. Rektor säger att delar av personalen inte vill sätta in särskilda utvecklingsinsatser för högpresterande elever. Rektorn berättar att skolans personal har genomgått kompetensutveckling kring särbegåvade elever och därefter har fokus legat på att identifiera dessa på skolan. Rektorn uppger att de snarare har diskuterat särbegåvade elever än högpresterande elever.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 januari 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till *skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se*, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2017:7328) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har Maria Nyman, Ulrika Rosengren och Hanna Sjögren deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Andrés Brink Pinto
Beslutfattare

Sofia Hall
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/utmanande-undervisning-till-hog-presterande-elever/>

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Nova Academy är en kommunal gymnasieskola i Simrishamns kommun. Skolan har förutom naturvetenskapligt program även estetiskt program och samhällsvetenskapligt program. Det finns totalt 194 elever på skolan varav 56 elever på naturvetenskapliga programmet. Skolan leds av en rektor.

Skolenhetens resultat

Skolan har inte haft någon avgångsklass från naturvetenskapliga programmet sedan skolan startade för fyra år sedan. I juni 2018 tar den första naturvetenskapliga klassen studenten. Rektor redovisar att elever som antogs till skolans naturvetenskapliga program hösten 2016 hade 294 och de som antogs hösten 2017 hade 298 i genomsnittligt meritvärde.

Bilaga 2: Författningsstöd för kvalitetsgranskningen Utmanande undervisning för högpresterande elever

Skollagen

1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

2 kap. 25 §

Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 276) framgår att skolan har ett ansvar för att skapa en god lärandemiljö för elevernas kunskapsutveckling och att en utgångspunkt är att lärande och hälsa på många sätt påverkas av samma faktorer.

3 kap. 3 §

Alla barn ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

2011 års läroplan för gymnasieskolan

1 Skolans värdegrund och uppgifter, 1.1 Grundläggande värden

Skollagen slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå. Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt.

2 Övergripande mål och riktlinjer

2.1 Kunskaper, Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska ge stöd och stimulans till alla elever så att de utvecklas så långt som möjligt. Läraren ska utgå från den enskilda elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka varje elevs självförtroende samt vilja och förmåga att lära. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina egna förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, se till att undervisningen till innehåll och uppläggning präglas av ett jämställdhetsperspektiv och samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen.

2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Läraren ska låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.

2.5 Bedömning och betyg

Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna.

2.6 Rektorns ansvar

Rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer anpassas efter elevernas skiftande behov och förutsättningar samt att lärare får möjlighet till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.